

การกำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
(อปพร.) ในกำกับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี
Strategies for enhancing potentiality of civil defense volunteers
in the local government Udonthani province

กริช ฤทธิสี¹ สังคม สุภรัตน์กุล² ธนภฤต ฐิริสุทธิ² พงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในกำกับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 11 คน เครื่องมือการวิจัยเป็น แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกำกับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) จัดระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 2) การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงานแก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 3) การเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 4) การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์ ศักยภาพ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

Abstract

The objective of this research is to formulate the strategies for enhancing potentiality of civil defense volunteers in the local government Udonthani Province. This is a qualitative research by using the workshop. The key informant was 11 persons who implicated in civil defense volunteers. The research used a workshop evaluation form and analyzed the data by content analysis.

The results of this study revealed that: the strategies for enhancing potentiality of civil defense volunteers in the local government Udonthani Province consisted of four strategies, 1) the supporting operations system for civil defense volunteers, 2) the knowledge dissemination, 3) the supporting operation skill of volunteers, and 4) the incentives for volunteers.

Keywords: strategies, potentiality, civil volunteers

¹ นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² อาจารย์ ประจำสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

³ อาจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ความเป็นมาของปัญหา

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ถือเป็นนโยบายของนานาประเทศ อุบัติภัยกลายเป็นปัญหาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำคัญระดับโลก ความสูญเสียจากการเกิดอุบัติเหตุ นับวันจะทวีความรุนแรงและยังความเสียหายมากขึ้น สหประชาชาติจึงได้ประกาศให้ทศวรรษ 1990 – 2000 เป็นทศวรรษแห่งการลดอุบัติเหตุธรรมชาติระหว่างประเทศ (Briceno, 2004) ที่ให้เห็นว่านานาประเทศได้ให้ความสำคัญด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับวิกฤติภัยธรรมชาติสำหรับประเทศไทยได้กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยให้กระทรวงมหาดไทย เป็นองค์กรหลักในการดำเนินงาน ซึ่งมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในพื้นที่ (กัญญารัตน์ พันดวง, 2554) การจัดการภัยพิบัติในอดีต เป็นเพียงการดำเนินงานของหน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือประชาชน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม รอคอยความช่วยเหลือจากผู้อื่น ไม่พึ่งพาตัวเอง ขาดการบริหารจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการภัยพิบัติและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในชุมชนที่ประสบภัย (ปรีชามานะเช็นต์, 2554) การจัดการภัยพิบัติในปัจจุบัน จึงควรเน้นการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ต้องอาศัยการประสานงาน ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน จึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยการเข้ามาเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยกันเองและบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากภัยพิบัติ ก่อให้เกิดความยั่งยืนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (วันเพ็ญ

นพไธสง, 2552) ประกอบกับนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการของท้องถิ่น (กิตติพงษ์ เร่งถนอมทรัพย์, 2550) และเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เพื่อเป็นกำลังหลักภาคประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ขึ้นตามราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 แต่เท่าที่ผ่านมา พบว่า ศักยภาพในการดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในช่วยเหลือผู้ประสบภัยยังไม่บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์เท่าที่ควรอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ขาดความรู้ ทักษะในการดำเนินงาน สาเหตุเกิดจากโครงสร้างและการบริหาร การปฏิบัติการกิจของอาสาสมัครยังไม่เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน มีจำนวนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติการกิจได้ครอบคลุมทั่วถึง การขาดวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ งบประมาณที่มีจำกัด ทำให้การฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ยังไม่เพียงพอ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขาดกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากค่าตอบแทนและสวัสดิการไม่เพียงพอ (ประสิทธิ์ เหล่ป้อง, 2551) ฉะนั้น การเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเกิดประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับผลประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกำกับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จึงได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การเสริมสร้าง

ศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกำกับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกำกับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิครูปแบบ SWOT (SWOT model) 2 ขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 คน จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เน้นการเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกำกับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดทิศทางและประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร ด้วยเทคนิค SWOT (SWOT analysis) โดยใช้ตัวแบบ 4Ps วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ได้จุดแข็ง จุดอ่อน ใช้ตัวแบบ PEST Model วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรได้ โอกาสและอุปสรรค หลังจากนั้น นำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค มา

กำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ โดยนำสภาพแวดล้อมองค์กร (จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาสและอุปสรรค) มาจับคู่ (SWOT matrix) เพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร

การวิเคราะห์สภาพองค์กรด้วยเทคนิค SWOT analysis ได้สภาพองค์กร ดังนี้

จุดแข็ง

1. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในหมู่บ้าน
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น จัดหาวัสดุ อุปกรณ์การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่มีสภาพดีและทันสมัยมากขึ้น
4. มีการเตรียมความพร้อมในระยะก่อนเกิดภัย และมีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในระหว่างเกิดภัยและภายหลังการเกิดภัย
5. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่ชัดเจน

6. มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน

7. ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านเบื้องต้นและได้รับการช่วยเหลือที่รวดเร็วมากขึ้น

จุดอ่อน

1. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่น้อย

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดงบประมาณในการจัดสวัสดิการแก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เช่น เบี้ยเลี้ยง ค่าตอบแทน การประกันชีวิตไม่เพียงพอ

3. การฝึกอบรมมีน้อย ทำให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนยังขาดความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานยังขาดความรู้ ทักษะในการใช้เครื่องมือสมัยใหม่

4. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขาดแรงจูงใจในการทำงาน

โอกาส

1. มีระเบียบ กฎหมายกำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง

2. กระทรวงมหาดไทยยังคงให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในหมู่บ้านตามภารกิจของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

3. หมู่บ้านยังมีการจัดระบบการบริหารหมู่บ้านเป็นคุ้ม การจัดระบบเวรยาม

4. ส่วนกลางสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยมากขึ้น

อุปสรรค

1. ถึงแม้กระทรวงมหาดไทย มีกฎหมายระเบียบในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แต่แนวทางการดำเนินงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในภาคปฏิบัติยังไม่ชัดเจน

2. การจัดสรรงบประมาณดำเนินงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จากส่วนกลางไม่เพียงพอ

3. ประชาชนยังไม่พึงพอใจในการให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเท่าที่ควร

4. เทคโนโลยีที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ยังไม่สามารถปรับตัวเองให้ทันต่อการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้ดีพอ

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกำกับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี

จากการวิเคราะห์สภาพองค์กรได้ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ในการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ทรงคุณวุฒิได้นำสภาพแวดล้อมองค์กรมา กำหนดยุทธศาสตร์ได้ทิศทางยุทธศาสตร์ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นยุทธศาสตร์ จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ 12 กลยุทธ์ และตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ : อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ปฏิบัติงานสุขใจ ทุ่มเทในระดับสากล

พันธกิจ

1. สร้างความพร้อมในการปฏิบัติงานให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

2. เสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงานแก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ในระดับสากล

3. เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

เป้าประสงค์:

1. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับสากล
2. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยในการปฏิบัติงาน
3. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้รับค่าตอบแทนและมีสวัสดิการเพียงพอ เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยกิจกรรม การจัดทำห้องสมุดหรือมุมการเรียนรู้ประจำศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และการจัดหาหนังสือ คู่มือ เอกสารที่เป็นความรู้ในการปฏิบัติงาน

กลยุทธ์ที่ 2 การสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วยกิจกรรมการจัดหาและพัฒนาระบบสื่อสาร โดยจัดให้มีเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยมีคุณภาพและเพียงพอ และสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้เพียงพอ ทันสมัย และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์: อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ร้อยละ 80 มีเครื่องมือในการสื่อสารและอุปกรณ์ในการบรรเทาสาธารณภัยที่พอเพียงกับการปฏิบัติหน้าที่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงานแก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

กลยุทธ์ที่ 1 การเสริมสร้างความรู้ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วยกิจกรรม

ทดสอบความรู้ ก่อน-หลังฝึกอบรม และการฝึกอบรม ทบทวนความรู้ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เนื้อหาวิชาการได้แก่ หลักการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กฎหมายและระเบียบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเฝ้าระวังและการแจ้งเตือนภัย การสำรวจตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงภัย การเตรียมความพร้อมและการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสารเคมีและวัตถุอันตราย

กลยุทธ์ที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ประกอบด้วยกิจกรรมฝึกอบรมทบทวนความรู้ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยเนื้อหาวิชาการได้แก่ การจัดเวรยาม การตรวจตราสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน การจัดระเบียบจราจรในหมู่บ้าน การจัดเตรียมระบบสื่อสาร การป้องกันการโจรกรรม อาชญากรรมและการก่อความไม่สงบในพื้นที่ การใช้วัสดุ เครื่องมือต่างๆ ในการระงับความไม่สงบเรียบร้อย ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางถนน การป้องกันและแก้ไขปัญหการก่อวินาศกรรมและความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม

กลยุทธ์ที่ 3 การเสริมสร้างความรู้ด้านการปฏิบัติภารกิจชีพ ประกอบด้วยกิจกรรมฝึกอบรมทบทวนความรู้ด้านการปฏิบัติการกู้ชีพ เนื้อหาวิชาการได้แก่ การกู้ภัยเบื้องต้นความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและอุปกรณ์การกู้ชีพ การค้นหาผู้ประสบภัยและการช่วยชีวิต ลักษณะที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยของทีมกู้ภัย การปฏิบัติเมื่อพบผู้ประสบภัยในที่เกิดเหตุ การประเมินสถานการณ์ ณ จุดเกิดเหตุ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย การจัดเตรียมสถานที่เพื่อรองรับการอพยพ

กลยุทธ์ที่ 4 การเสริมสร้างความรู้ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ประกอบด้วยกิจกรรม ฝึกอบรมทบทวนความรู้ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื้อหา

วิชาการได้แก่ ระเบียบและหลักเกณฑ์การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย หลักการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การฟื้นฟูสภาพจิตใจและการฟื้นฟูความเป็นอยู่ผู้ประสบภัย การบูรณะสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่เสียหาย หลักเกณฑ์การจ่ายเงินสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

กลยุทธ์ที่ 5 การศึกษาดูงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วยกิจกรรม ศึกษาดูงาน ศูนย์ อปพร. ที่มีผลงานดีเด่น

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์: อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ร้อยละ 50 ได้รับการฝึกอบรมทบทวนความรู้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วย กิจกรรม การสาธิตและฝึกปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเนื้อหาวิชาการ ได้แก่ การสาธิตและฝึกปฏิบัติการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือในการปฏิบัติงาน การสาธิตและฝึกปฏิบัติการป้องกันและระงับอัคคีภัย การสาธิตและฝึกปฏิบัติการป้องกันและแก้ไข วาตภัย อุทกภัย ดินถล่ม การสาธิตและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสารเคมีและวัตถุอันตราย

กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ประกอบด้วย กิจกรรม การสาธิตและฝึกปฏิบัติการด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย เนื้อหาวิชาการได้แก่การสาธิตและฝึกปฏิบัติการแจ้งเตือนภัยและการรายงานข่าวการสาธิตและฝึกปฏิบัติ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อวินาศกรรมและความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม การสาธิตและฝึกปฏิบัติการอำนวยความสะดวกความปลอดภัยทางถนน

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติภารกิจชีพ ประกอบด้วยกิจกรรม การสาธิตและฝึกปฏิบัติการด้านการปฏิบัติภารกิจชีพ เนื้อหาวิชาการได้แก่ การสาธิตและฝึกปฏิบัติการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย การสาธิตและฝึกปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การสาธิตและฝึกปฏิบัติการจัดการภัยพิบัติจากอุบัติเหตุทางถนน การสาธิตและฝึกปฏิบัติการป้องกันและระงับอัคคีภัย การสาธิตและฝึกปฏิบัติการจัดการภัยพิบัติจากสารเคมี

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์: อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ร้อยละ 50 ได้รับการเสริมสร้างทักษะในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

กลยุทธ์ที่ 1 การจัดสวัสดิการให้ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ประกอบด้วย กิจกรรม การจัดสวัสดิการค่าตอบแทนการปฏิบัติงานเป็นรายเดือน การจัดสวัสดิการค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และค่าเช่าที่พัก การจัดสวัสดิการเงินสงเคราะห์เมื่อบาดเจ็บ/เสียชีวิต การจัดสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล การจัดสวัสดิการ ค่าเครื่องแต่งกาย/เครื่องแบบอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การจัดสวัสดิการค่าลดหย่อนอัตราค่าโดยสารรถไฟ/โดยสารขนส่ง

กลยุทธ์ที่ 2 การให้ความสำคัญและสร้างขวัญกำลังใจ ประกอบด้วยกิจกรรม ขอรับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การมอบรางวัลประกาศเกียรติคุณ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ผู้มีผลงานดีเด่นประจำปี

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์: อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ร้อยละ 100 ได้รับสวัสดิการอย่างน้อย 3 ด้านจากสวัสดิการด้านต่างๆ คือ 1) ค่าตอบแทนการ

ปฏิบัติงาน 2) ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และค่าเช่าที่พัก
3) เงินสงเคราะห์เมื่อบาดเจ็บ/เสียชีวิต 4) ค่ารักษาพยาบาล 5) ค่าเครื่องแต่งกาย/เครื่องแบบ และ 6) ค่าลดหย่อนอัตราค่าโดยสารรถไฟ/โดยสารขนส่ง

อภิปรายผล

ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้ในการปฏิบัติงาน กลยุทธ์นี้ เป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2547) ที่ต้องการให้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาภัยอันทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการฝึกอบรม กลยุทธ์ที่ 2 การสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นการเตรียมความพร้อมให้การปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เกิดประสิทธิภาพเมื่อเกิดภัย เป็นไปตาม สุพรรณ โภชน์เจริญ (2555) ที่อธิบายว่า ในการบรรเทาสาธารณภัยนั้น ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่จัดเตรียมการป้องกันสาธารณภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ให้สามารถดำเนินการป้องกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เช่นการบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ ยานพาหนะให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงานแก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่สำคัญในการเสริมสร้างความรู้ให้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้แก่ การเสริมสร้างความรู้ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การเสริมสร้างความรู้ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย การเสริมสร้างความรู้ด้านการปฏิบัติภารกิจ การเสริมสร้างความรู้ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และการศึกษาดูงานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ยุทธศาสตร์นี้ เน้นการเสริมสร้างความรู้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่ครอบคลุมทุกภารกิจสอดคล้องกับสุพรรณ โภชน์เจริญ (2555) ที่ได้อธิบายบทบาท หน้าที่ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่ประกอบด้วยบทบาท 4 ด้านคือด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการปฏิบัติภารกิจ และด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และเป็นไปตามองค์ประกอบของศักยภาพที่สั้น เกชาลี (2553) อธิบายว่า ความรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้คนสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เน้นการสร้างทักษะจากการปฏิบัติจริงในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งทักษะที่สำคัญและจำเป็นที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ควรได้รับการเสริมทักษะ ได้แก่ เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติภารกิจ ในการเสริมสร้างทักษะ เน้นที่การสาธิตและการฝึกปฏิบัติ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เพื่อให้ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เกิดทักษะในการปฏิบัติงาน เป็นไปตาม ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2550) ที่ได้อธิบายความสามารถของคนว่า ทักษะ เป็นส่วนหนึ่งของความสามารถหรือศักยภาพ ที่จะทำให้นักคนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตาม

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย หน่วยอาสาศัมคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547 ข้อ 8 กำหนดให้ ศูนย์อาสาศัมครและป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ฝึกอบรม อาสาศัมครและป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพื่อเพิ่ม ศักยภาพในการทำงาน ที่กำหนดให้มีการสาธิตและฝึก ปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2547)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นการจูงใจด้วยการต่างๆ ให้อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เช่น ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานค่ารักษาพยาบาล เงินสงเคราะห์เมื่อบาดเจ็บ/เสียชีวิต ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และค่าเช่าที่พักและเป็นการให้ความสำคัญและสร้างขวัญกำลังใจ ด้วยการขอรับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์มอราชวัล ประกาศเกียรติคุณ แก่อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ผู้มีผลงานดีเด่นประจำปี เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้มีขวัญกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ เป็นไปตามประสิทธิ์แห่งปณิธาน (2551), วาสนา นิยมยังดี (2553), สมชาย เกษมกุล (2553), อาภรณ์ ศิริจำปา (2553), และรุ่งศักดิ์ อนันตวุฒิ (2554) ที่เห็นตรงกันว่า เพื่อให้อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน ควรจัดสวัสดิการด้านต่างๆ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ เช่น จัดค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยงในการปฏิบัติงาน การประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปว่า ยุทธศาสตร์การเสริมสร้าง ศักยภาพอาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกำกับ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี เป็น ยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมภารกิจของอาสาศัมครป้องกัน

ภัยฝ่ายพลเรือนในทุกๆ ด้าน โดยมีวิสัยทัศน์คือ ให้ อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ปฏิบัติงานสุขใจ ภูมิใจในระดับสากล มีพันธกิจสนับสนุน คือ สร้างความ พร้อมในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างศักยภาพในการ ปฏิบัติงานแก่ อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้ สามารถปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ ในระดับสากล และเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การ จัดระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาศัมคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ยุทธศาสตร์การเสริมสร้าง ความรู้ ในการปฏิบัติงานแก่ อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือนยุทธศาสตร์การเสริมสร้างทักษะในการ ปฏิบัติงานแก่อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การเสริมสร้าง ศักยภาพอาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในกำกับ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี เป็น ยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมการพัฒนาอาสาศัมครป้องกัน ภัยฝ่ายพลเรือนทุกด้าน การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ จึงควร มีงบประมาณสนับสนุน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา ศักยภาพ อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือนำไป เป็นข้อพิจารณาในการกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม ทบพ อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ซึ่งจะทำให้ อาสาศัมครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีศักยภาพในการ ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ใช้พื้นที่จังหวัดหนองอุดรธานี เป็นพื้นที่ดำเนินการวิจัยเพียงจังหวัดเดียว เพื่อให้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกระจายมากขึ้น จึงควรทำการวิจัยในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดหรือระดับภาค

2. การวิจัยครั้งนี้ ยังไม่มีการทดลองใช้ ยุทธศาสตร์ เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมหลาย ประเด็นยุทธศาสตร์ ต้องใช้เวลาและงบประมาณมาก การวิจัยครั้งต่อไปจึง ควรต่อยอดงานวิจัย โดยทำการวิจัย เจาะลึกเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งจะสามารถ ทดลองและประเมินผลยุทธศาสตร์ได้ งานวิจัยจะเป็น รูปธรรมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ พันดวง. (2554). **การบริหารเครือข่าย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขามีเกียรติ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- กิตติพงษ์ เร่งถนอมทรัพย์. (2550). **ประสิทธิภาพการ บริหารงานขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2550). **มาตรฐาน Competency กันเถอะ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ประสิทธิ์ เหล่าป้อง. (2551). **แนวทางการเพิ่ม ประสิทธิภาพผลการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปอ**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครอง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีชา มานะเชินต์. (2554). **แนวทางการพัฒนาการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ เทศบาล เมืองเมืองพล จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กรม. (2547). **คู่มือ การปฏิบัติการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย พลเรือน**. กรุงเทพฯ : สำนักช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย.
- รุ่งศักดิ์ อนันตวุฒิ. (2554). **การดำเนินงานของ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ใน สังกัดเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอ ยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วันเพ็ญ นพไธสง. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพล เรือน (อปพร.) ในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วาสนา นิมยงค์. (2553). การศึกษาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สนั่น เกชาลี. (2553). กลยุทธ์การบริหารสมรรถนะความสามารถในการทำงานรายบุคคล. <<http://www.thailandindustry.com/home/FeatureStoryPreview.php?id=8551§ion=9&rcount=Y>> (2 กรกฎาคม).

สมชาย เกษมกุล. (2553). แนวทางการส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเทศบาลเมืองบ้านพรุ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุพรรณ โกชน์เจริญ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยพะเยา.

อาภรณ์ ศิริจำปา. (2553). สมรรถนะการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Briceno, S. (2004). Global Challenges in Disaster Reduction. The Australia Journal of Emergency Management, 19(1), 3-5.